

Arkivsak-dok. 26/00836-1
Saksbehandler Ann Kathrin Berge

Saksgang	Møtedato
Utvalg for helse, kultur og oppvekst	05.05.2026
Bystyret	28.05.2026
Utvalg for samfunn	05.05.2026
Eldrerådet	11.06.2026
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	09.06.2026
Ungdomsrådet	26.05.2026

Saksframlegg

Folkehelse- og oppvekstprofil 2026

Rådmannens innstilling:

Folkehelse- og oppvekstprofil 2026 tas til orientering

Vedlegg

Oppvekstprofil 2026
Folkehelseprofil 2026

Saken kort fortalt

Hvert år publiserer Helsedirektoratet folkehelse- og oppvekstprofiler for utvalgte indikatorer for alle kommuner. Tema for folkehelseprofilen i 2025 er arbeid. Tema for oppvekstprofil 2025 er ungdom og rusmidler. Hovedpunktene fra folkehelse- og oppvekstprofil oppsummeres i saken. Saken legges frem til behandling i UHKO, og som referatsak til Bystyret, US, Ungdomsråd, Eldreråd og Råd for personer med funksjonsnedsettelse.

Bakgrunn

Folkehelseloven pålegger kommunen å jobbe systematisk og kunnskapsbasert med folkehelse. Ifølge Forskrift om oversikt over folkehelsen §4 skal kommunen ha en løpende oversikt over folkehelsen. Det løpende folkehelsearbeidet skal dokumenteres på en hensiktsmessig måte, og denne saken utgjør en del av dette oversiktsarbeidet.

Årets folkehelseprofil handler om arbeid. Arbeid er vesentlig for folkehelsearbeidet gjennom å være en arena for sosialt fellesskap, kilde til livskvalitet og god helse. Oppvekstprofilen 2026 har ungdom og rusmidler som tema. Forebygging av rusmiddelbruk i tidlig alder er viktig i folkehelsearbeidet fordi rusbruk øker risiko for frafall i skole, utenforskap og helseproblemer.

Folkehelseprofil og oppvekstprofil i Flekkefjord

Både folkehelseprofil og oppvekstprofil viser at Flekkefjord kommune skiller seg positivt ut sammenlignet med landsgjennomsnittet på følgende områder:

- Gode boforhold
- Drikkevanns- og luftkvalitet
- Lavere andel med psykiske lidelser og symptomer både i aldergruppen 15-24 år og i aldersgruppen 0-74 år
- Lavere andel barn med barnevernstiltak
- Ungdommer som er fornøyde med treffsteder
- Ungdommer som føler seg trygge i nærmiljøet

Vi skiller oss negativt ut på:

- Vedvarende lavinntekt
- Andel sysselsatte i alder 20-66 år
- Andel mottakere av uføretrygd
- Høy tilfredshet med livet
- 17-åringer som trener sjeldnere enn ukentlig
- Søvnproblemer ungdomsskole
- Trivsel på 10.trinn

Vurdering

Folkehelseprofil: Arbeid er en kilde til økonomisk trygghet for å kunne dekke grunnleggende materielle behov og leve selvstendige liv. Motsatt er det en sterk sammenheng mellom å stå utenfor arbeidslivet og ha dårlig økonomi. Økonomisk sårbarhet påvirker fysisk og psykisk helse negativt. Samtidig bidrar arbeid ofte til bedre helse. Når flere har god helse, inkluderes og deltar i arbeidslivet, styrkes en bærekraftig samfunnsutvikling. Årsakene til at noen står utenfor arbeidslivet er sammensatte, og inkluderer både de som kan og ønsker å delta i arbeidslivet, men også de som ikke har mulighet på grunn av varig nedsatt funksjonsevne.

I Flekkefjord har vi en lavere andel sysselsatte mellom 20-66 år enn landsgjennomsnittet. I tillegg mottar flere uføretrygd, og vi har færre innbyggere i yrkesaktiv alder. Konsekvensene av dette er økt press på kommunens økonomi og på kommunale tjenester. Det øker også risiko for ensomhet, utenforskap og sosiale forskjeller.

Når flere står utenfor arbeidslivet, bidrar det også til en høyere andel med vedvarende lavinntekt, noe folkehelseprofilen for Flekkefjord også viser. Å vokse opp i en familie med vedvarende lavinntekt og utenforskap i ung alder er særlig alvorlig, og kan ha uheldige konsekvenser resten av livet. Det er imidlertid positivt at Flekkefjord ikke skiller seg ut når det gjelder andel unge utenfor arbeidslivet.

Flekkefjord har også et noe høyere sykefravær enn landsgjennomsnittet. At vi også har en høy andel med muskel- og skjelettplager, kan være en av forklaringene på det.

Kommunen har ulike virkemidler for å møte utfordringene. Frisklivssentral og rask psykisk helsehjelp (RPH) er viktige lavterskeltilbud i kommunen som har vist god effekt og bidrar til økt arbeidsdeltakelse. For at flest mulig skal kunne delta i arbeidslivet, er arbeidet for at barn og unge har grunnleggende ferdigheter og kan gjennomføre skoleløpet, av avgjørende betydning. Videre er tett samarbeid med NAV, arbeidsmarkedstiltak og arbeidstrening viktige tiltak. I tillegg er tiltak for et godt arbeidsmiljø og tiltak for å redusere konsekvensene av å stå utenfor arbeidslivet av stor betydning, for eksempel åpne møteplasser og forebyggende arbeid.

Oppvekstprofil: Alkohol er det vanligste rusmiddelet blant ungdommer, og bruken øker med alder. Det er 12,8% av ungdomsskoleelevene i Flekkefjord som har vært beruset i løpet av de siste 12 månedene. Det er omtrent likt som landsgjennomsnittet, og litt over fylkesgjennomsnitt. De fleste unge har ikke erfaring med illegale rusmidler og nikotinprodukter, men det har vært en økning de siste årene. Høyt forbruk av rusmidler er forbundet med psykiske vansker, skolefravall, og kan øke risiko for skader, vold og overgrep. Cannabis er det mest vanlige illegale rusmiddelet, og bruken i Flekkefjord er lavere enn landsgjennomsnittet.

Når det gjelder bruk av nikotinprodukter er det på landsbasis snus som er det vanligste produktet, men bruk i Flekkefjord ligger under landsgjennomsnittet. Det har vært en rask økning i bruk av vape på landsbasis, særlig blant jenter, og bruk av vape i Flekkefjord ligger over landsgjennomsnittet.

Opplevelse av trygghet i nærmiljøet og trygge møteplasser for ungdom, er viktige forebyggende tiltak mot rusbruk. Begge disse faktorene er områder der Flekkefjord skiller seg positivt ut, og ungdommene er mer fornøyde enn landsgjennomsnittet. Andre eksempler på tiltak i kommunen for å forebygge rusbruk er lavterskel helsetilbud som for eksempel helsestasjon for ungdom, foreldreinformasjon og samarbeid, tverrfaglige team, fritidsaktiviteter og samarbeid med frivillighet.

Selv om det er rusbruk som er årets tema, viser oppvekstprofilen at folkehelseutfordringene i Flekkefjord i mindre grad handler om rusbruk isolert. Utfordringer fra folkehelseprofilen med lavere sysselsetting og høyere andel utenfor arbeidslivet i Flekkefjord viser seg også i oppvekstprofilen blant annet ved at det er en høyere andel barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt. Det er vanlig at flere barn med innvandrerbakgrunn lever i lavinntektsfamilier. De siste årene har det kommet flere flyktninger til Flekkefjord, også barn og unge. Siden man må ha levd med lavinntekt i minimum tre år før man blir telt med i statistikk, er det mulig at dette nå slår inn på statistikken i Flekkefjord.

Årets oppvekst- og folkehelseprofil viser også en lavere tilfredshet med livet blant ungdommer, og lavere trivsel på 10.trinn. Dersom ett til to årskull har høyere konfliktnivå, kan det påvirke tallene og gi store utslag. Også andel som oppgir søvnproblemer ligger over landsgjennomsnittet, noe som kan ha sammenheng med trivsel og tilfredshet. På tross av dette ligger Flekkefjord bedre an enn landsgjennomsnittet når det gjelder andel unge med psykiske plager og symptomer.

Flekkefjord kommune sine fokusområder for folkehelsearbeidet er gode levevaner, gode felleskap og gode oppvekstsvilkår for barn i lavinntektsfamilier. Både folkehelse- og oppvekstprofil viser hvordan levevaner, felleskap og inntekt påvirker helsen i befolkningen. Profilene er dermed et godt kunnskapsgrunnlag for videre arbeid med fokusområdene.

Økonomiske konsekvenser

Saken har ingen direkte økonomiske konsekvenser.

Konklusjon

Det anbefales at saken tas til orientering.